

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

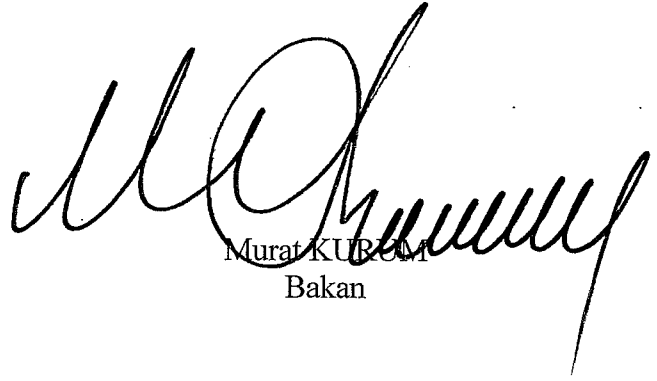
Sayı :30824082-610 - 536 7711
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

26 Aralık 2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURBAN
Bakan

EK:

- Liste (6 Adet, 8 Sayfa)
- Cevap Yazısı (107 Adet, 175 Sayfa)

7/72399
GK 26

İZMİR MİLLETVEKİLİ
SAYIN MURAT ÇEPNİ'NİN
TBMM 7/72399 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLAR

SORULAR

İzmir İli Aliğa İlçesi Şehitkema Mahallesi, Akçekise Mevkiinde, Ekovar Çevre Grup Geri Dönüşüm A.Ş. tarafından yapılacak olan "Batı Ege ve Güney Marmara Endüstriyel Atık (Cüruf) Bertaraf Tesis" projesinin Çevresel Etki Değerlendirme Raporu (ÇED) kabul edilmiştir.

Planlanan projeyle; Ege ve Marmara Bölgesi'ndeki 7 ilde (İzmir, Manisa, Aydın, Denizli, Çanakkale, Balıkesir, Bursa) Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'ne kayıtlı bulunan çelikhane tesislerinde çelik üzerine faaliyeti sonucunda oluşan, 02.04.2015 tarihinde yürürlüğe giren Atık Yönetimi Yönetmeliği'nin "Ek-4 - Atık Listesi"nde tanımlanan ve cüruf atıklarının düzenli depolanma yöntemiyle bertaraf edilmesi amaçlanmaktadır. Proje alanının tamamı 542.733,297 m2 (54,27 ha) büyüklüğündedir. Depolama tesisinde yıllık 180.000 ton/yıl depolama kapasitesi mevcuttur.

TÜBİTAK, cürufu, tehlikeli, zararlı atık olarak belirtmiştir. Tesisin yapılmak istendiği parsellerin önemli bir kısmını birinci derece tarım alanı ve su toplama havzasıdır. Bal ormanı, gölet ve yeraltı su kaynakları ile meraların bulunduğu Yukarı Şehitkema ve 5 köyün tam ortasına yapılmak istenen cüruf bertaraf tesisine karşı yöre halkı ve demokratik kitle örgütleri büyük tepki göstermiş ve ÇED Olumlu raporunu yargıya taşıyacaklarını belirtmişlerdir.

1961 Anayasası uyarınca, "Ağır Sanayi Bölgesi" olarak kabul edilen Aliğa'da 1970'lerden itibaren demir-çelik fabrikaları, gemi söküm tesisleri gibi birçok kirletici unsur mevcuttu ve yoğun kirlilik yaşanmaktadır. Aliğa ve çevresindeki bu kirliliğin insan ve çevre sağlığına yönelik olumsuz etkilerinin ölçümü ve istatistiki verilerin ortaya konması için Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi ve TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi Başkanlığı uzmanlarının hazırladığı bilimsel rapor; toprak, bitkiler, su varlıkları ve havadaki kirliliğin tehlikeli boyutlarda olduğunu ortaya koymaktadır. Bilim insanları; tesis faaliyete girdiğinde, bölgede tarımın yapılamaz hale geleceğini, toprağa karışan atık sızıntılarının temizlenmesinin mümkün olmayacağını, yeraltı ve yer üstü su varlıklarının tehlikeye gireceğini, cüruf işleme sürecinde atıkların toprak, su ve hava yoluyla doğaya karıştığında doğal hayat ve tüm canlılar için geri dönülemez tahribatlar yapacağını ve yerleşim bölgelerinin tozlaşma nedeni ile ciddi şekilde etkileneceğini açıklamışlardır. Yıllardır kirlilikle mücadele eden Aliğa'da bu tesisin yapılması Anayasa'nın 56'ncı maddesinde belirtilen herkesin, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkını da ihlal etmektedir.

Bu bağlamda;

- 1- Çevrenin korunmasını, iyileştirilmesini ve çevre kirliliğinin önlenmesini sağlamakla görevli Bakanlığınız, neden Batı Ege ve Güney Marmara Endüstriyel Atık (Cüruf) Bertaraf Tesisinin kurulmasına izin vermiştir?
- 2- İzmir, Manisa, Aydın, Denizli, Çanakkale, Balıkesir, Bursa'dan getirilecek cürufların Aliğa'da tarım alanlarına, su varlıklarına, ekosisteme ve halk sağlığına vereceği zararlar

nasıl engellenecektir? Bu konuda bilim insanlarının uyarıları neden dikkate alınmamaktadır?

- 3- Batı Ege ve Güney Marmara Endüstriyel Atık (Cüruf) Bertaraf Tesisinin kurulmasının halkın anayasal hakkı olan sağlıklı ve dengeli çevrede yaşama hakkını ihlali edeceği iddialarına ilişkin açıklamanız var mıdır?
- 4- Tesis faaliyete geçtiğinde yıllık 180 bin ton atığın çevre ve insan sağlığına zararlar vermeden depolanmasının ve bertarafının mümkün olmadığı iddialarına yönelik araştırmalarınız var mıdır?
- 5- Aliğa'daki endüstriyel tesislerin, başta çinko, kadmiyum, klor, demir olmak üzere ağır metallerden zengin ve tehlikeli atık niteliğindeki cüruflarının depolandığı Foça Gölyüzü mevkiindeki atık depolama alanında çıkan yangınlar dikkate alındığında Batı Ege ve Güney Marmara Endüstriyel Atık (Cüruf) Bertaraf Tesisi'nin de ciddi yangın riski yaratacağı dikkate alınmakta mıdır?
- 6- Aliğa'nın telafisi imkansız bir şekilde kirli olduğu ve yeni tesisleri kaldıramayacağı bilimsel olarak ispatlanmıştır. Aliğa'da yeni tesislerin kurulmaması ve var olanların rehabilite edilmeleri için Bakanlığınızın çalışması var mıdır?

CEVAPLAR

- 1- Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED): "Gerçekleştirilmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin belirlenerek değerlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalışmaları" kapsamaktadır.

Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Yönetmeliği'nin Ek-1 Listesinde yer alan Bakanlığımıza başvurulmuş projelerle ilgili Yönetmeliğin 8.maddesi kapsamında ilgili kamu kurum ve kuruluşlardan oluşan İnceleme ve Değerlendirme Komisyonu teşkil edilmektedir.

İzmir İli Aliğa İlçesi Şehitkema Mahallesi, Akçekise Mevkiinde, Ekovar Çevre Grup Geri Dönüşüm A.Ş. tarafından yapılacak olan "Batı Ege ve Güney Marmara Endüstriyel Atık (Cüruf) Bertaraf Tesisi" projesinin yeri ve türü dikkate alınarak, İnceleme-Değerlendirme Komisyon üyeleri aşağıda yer alan kurum / kuruluşlardan oluşmaktadır.

Tarım ve Orman Bakanlığı (DSİ Genel Müdürlüğü), Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Meteoroloji Genel Müdürlüğü, Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü, Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü, (Döngüsel Ekonomi ve Atık Yönetimi Dairesi Başkanlığı), (Sıfır Atık Uygulamaları Dairesi Başkanlığı), İzmir Valiliği (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü), İzmir Valiliği (İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü), İzmir Valiliği (İl Tarım ve Orman Müdürlüğü), İzmir Valiliği (İl Sağlık Müdürlüğü), İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Aliğa Belediye Başkanlığı komisyon üyelerince faaliyetin Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Raporu incelenip değerlendirilerek, ÇED Raporu, Nihai ÇED Raporu olarak kabul edilmiş olup "ÇED Olumlu Kararı" verilmiştir.

Bu bağlamda, hazırlanan Nihai ÇED Raporu <http://eced.csb.gov.tr/ced/jsp/ek1/31598> internet adresimizde yer almaktadır.

2- İzmir İli Aliağa İlçesi Şehitkema1 Mahallesi, Akçekise Mevkiinde, Ekovar Çevre Grup Geri Dönüşüm A.Ş. tarafından yapılacak olan "Batı Ege ve Güney Marmara Endüstriyel Atık (Cüruf) Bertaraf Tesisi" planlanan projesi kapsamında İzmir, Manisa, Aydın Denizli, Çanakkale, Balıkesir, Bursa illerinden getirilecek cürufların Aliağa'da tarım alanlarına, ekosisteme ve halk sağlığına vereceği zararlar hakkında alınacak tedbirler, Nihai ÇED Raporu'nun aşağıda yer alan bölümlerinde belirtilmektedir.

- Faaliyetin Tarım Alanlarına Etkileri Nihai ÇED Raporu Bölüm (II.12)
- Projenin İnşaat ve İşletme Döneminde Flora – Fauna (Mevcut türler, endemik türlerin bulunduğu yerler, önemli bitki alanı bulunan yerler ve varsa nesli tehlike altında olan fauna türlerinin yaşam alanları) ve Ekosistem Üzerine Etkileri ve Alınacak Önlemler Nihai ÇED Raporu (Bölüm III.12, sayfa 185),
- Halk Sağlığı ile ilgili alınacak tedbirler Nihai ÇED Raporu (Bölüm III.9)
- Hidrojeolojik Değerlendirme Raporu, Jeolojik-Jeoteknik Etüt Raporu Nihai ÇED Raporunun eklerinde bulunmaktadır.

3- Bakanlığımıza sunularak nihai olarak kabul edilmiş olan İzmir İli Aliağa İlçesi Şehitkema1 Mahallesi, Akçekise Mevkiinde, Ekovar Çevre Grup Geri Dönüşüm A.Ş. tarafından yapılacak olan "Batı Ege ve Güney Marmara Endüstriyel Atık (Cüruf) Bertaraf Tesisi" planlanan projesi 2872 Sayılı Çevre Kanunu ve tüm mevzuatlar kapsamında oluşturulan inceleme değerlendirme komisyonu tarafından değerlendirilmiştir.

4- Bakanlığımız tarafından Türkiye sınırları içerisinde gerçekleştirilen ve gerçekleştirilmesi planlanan tüm projelerin çevre ve insan sağlığına zarar vermeden gerçekleştirilmesi için çalışmalar yapılmakta ve gerekli tedbirler aldırılmaktadır.

5- Bakanlığımız tarafından hazırlanan "Düzenli Depolama Tesisleri Saha Yönetimi ve İşletme Kılavuzu (2014)" 3.2. maddesinde belirtildiği üzere planlanan proje kapsamında 05.02.2021 tarih ve 325/2021/01 sayılı Mahalli Çevre Kurulu Kararı alınmıştır. Kurulacak olan depolama alanında depolanacak olan atıklar; 02.04.2015 tarihli ve 29314 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Atık Yönetimi Yönetmeliği'nin Ek-4 Atık Listesinde; "Isıl İşlemlerden Kaynaklanan Atıklar - Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar" grubu altında yer alan, atık kodu ve tanımı; 10 02 01 (Cüruf işleme atıkları) ve 10 02 02 (İşlenmemiş cüruf) olan tehlikesiz atıklardır.

Planlanan Endüstriyel Atık (Cüruf) Düzenli Depolama Tesisi olup, 26.03.2010 tarih ve 27533 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş "Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik" ile birlikte Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın 22.11.2018 tarih ve 216072 sayılı yazısı ile yayımladığı 2018/15 sayılı "Düzenli Depolama Tesisleri Uygulama Projesi Hazırlanmasına İlişkin Genelge" kapsamında tesis edilecektir.

Cüruf atıkları "tehlikesiz atık" olarak tanımlanmakta olup, başta yol yüzey işlemleri olmak üzere, asfalt karışımlarında, set bağlantı uygulamalarında, kum filtre

uygulamalarında toprak şartlandırmada, taş sütun yapımında, demiryolu çakılı olarak, çimento/beton üretiminde, yalıtım malzemesi üretiminde, bilyeli kumlama işleminde ve metalürjik katkı malzemesi olarak kullanılmaktadır.

Ayrıca, projenin arazi hazırlık, inşaat ve işletme aşamalarında oluşabilecek acil durumlar için hazırlanan Acil Müdahale Planı kapsamında oluşturulacak Acil Müdahale Ekibi'nin görevleri, sorumlulukları ve yapacakları uygulamalar planda yer almakta olup, proje kapsamında yangın tedbirlerine önem verilecek ve ilk müdahale için gerekli teçhizat, alet ve ekipmanlar işletme sahalarında hazır bulundurulacaktır. Olası bir yangın durumunda çalışan tüm personel istendiği zaman yangına müdahalede hazır bulundurulacaktır.

- 6- Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Yönetmeliği kapsamında Bakanlığımızca oluşturulan İnceleme ve Değerlendirme Komisyonunca, gerçekleşmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemler ÇED süreci içerisinde incelenmektedir. Tüm projelerin ÇED süreçlerinde katı, sıvı, hava emisyonları, tarım arazileri, yer altı ve yer üstü sularına etkileri vb. konularda ilgili Tarım ve Orman İl Müdürlükleri, İl Sağlık Müdürlükleri, DSİ Genel Müdürlüğü, Orman Genel Müdürlüğü, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü ve Bakanlığımız uzmanlık alanlarına ilişkin ilgili Genel Müdürlükler İnceleme ve Değerlendirme Komisyonunda görev almakta olup, projenin yeri, türü ve çevresel etkileri kapsamlı olarak incelenerek karar alınmaktadır.

Söz konusu proje ile ilgili olarak 05.10.2022 tarihinde "ÇED Olumlu" kararı verilmiştir. Ancak ÇED Olumlu Kararı bir izin olmayıp yatırıma başlanması için tek başına yeterli bir belge değildir. Bu itibarla ilgili kurum ve kuruluşlardan gerekli izinlerin de alınması gerekmektedir.

Ayrıca; gerek Bakanlığımız gerekse de İzmir Valiliği (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Müdürlüğü) tarafından izleme-kontrol çalışmaları yapılacak ve tesiste yapılan iş ve işlemler denetlenecek olup, Nihai ÇED Raporunda taahhüt edilen tedbirlerin alınmaması durumunda 2872 sayılı Çevre Kanunu ile 5491 sayılı Çevre Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'a ve bu kanunlara istinaden çıkarılan yönetmelikler çerçevesinde gerekli iş ve işlemler uygulanacaktır.